

WSTĘP

Prace skupione w prezentowanym tomie Rocznika Lubuskiego dokumentują różnorodność problematyki związanej z aktualnymi praktykami rewitalizacyjnymi. Wpływ na to może mieć fakt, iż od pojawienia się w krajowych realiach, pojęcie rewitalizacji umieszczane było w obrębie wielu kontekstów i można twierdzić, że sytuacja ta utrzymuje się nadal. Termin rewitalizacja służy w efekcie legitymizacji różnych typów działań w przestrzeni miejskiej (i wiejskiej), a stan związanej z nim, swoistej niejasności znaczeniowej zdaje się utrzymywać. Mimo dokumentowanego m.in. przez GUS, dostrzegalnego wzrostu liczby wdrażanych programów rewitalizacyjnych, nadal napotkać można w wielu przypadkach tendencję do myślenia tradycyjnego, łączącego rewitalizację z działaniami remontowymi bądź modernizacyjnymi. Nie zmieniło tego (a przynajmniej nie wyeliminowało) wprowadzenie ustawy rewitalizacyjnej, choć zawarta w niej definicja rewitalizacji podkreśla zarówno procesualność praktyk rewitalizacyjnych, wskazując na konieczność wyznaczenia przejawów kryzysu i wyznaczenia obszaru poddanego działaniom naprawczym, potrzebę wzmacniania partycypacji w lokalnych społecznościach, jak przede wszystkim akcentuje nastawienie na poprawę jakości życia w ich obrębie. Każda z zamieszczonych w tomie prac skupionych na tematyce rewitalizacji odnosi się do któregoś z tych aspektów.

Tym, co różni zamieszczone teksty, jest przyjęta przez autorki bądź autorów perspektywa. Można tu wyróżnić przynajmniej kilka kryteriów treściowych. Pierwszym jest odniesienie do ogólnych, systemowych reguł wyznaczających szanse aplikacji programów rewitalizacyjnych. Z jednej więc strony tom zawiera prace ukazujące rolę projektów flagowych i kontekstowych (Aleksandra Jadach-Sepiolo), czy analizy uwarunkowań prawnych związanych z kształtowaniem polityki przestrzennej (Jakub H. Szlachetko). Jednocześnie w tomie znajdują się prace poświęcone wnikliwej analizie konkretnych przypadków, stawiające w centrum uwagi konkretne procesy (programy) rewitalizacyjne. Taką perspektywę przyjęły Anita Łukowiak i Joanna Frątczak-Müller, poddające charakterystyce program rewitalizacji konkretnego środowiska w mieście średniej wielkości. W tym nurcie analiz zawiera się także opracowanie Ihora Hnesa i Ulyany Ivanochko odwołujących się do charakterystyki relacji między społecznymi i przestrzennymi warunkami życia w dużym mieście.

Drugie kryterium porządkowania tekstów tomu ma charakter temporalny. Dla części autorów ważne było ukazanie szerszej perspektywy czasowej, sięgnięcie do uwarunkowań procesów rewitalizacji. Taki cel postawił sobie Jerzy Leszkowicz-Baczyński, opisując specyfikę rozwojową krajowej rewitalizacji. Narracja ta umożliwiła wyznaczenie trzech okresów wdrażania tej aktywności, w której punktami zwrotnymi była akcesja Polski do Unii Europejskiej oraz przyjęcie ustawy rewitalizacyjnej. Także Andreas Billert skupił uwagę na wcześniejszych uwarunkowaniach rewitalizacji, realizowanej w trzech ostatnich dekadach ubiegłego stulecia w Niemczech. Natomiast kolejni autorzy skupili uwagę na zagadnieniach aktualnych, prezentując wyniki swych bieżących projektów badawczych. Taki cel postawiły przed sobą m.in. Anna Mielczarek-Żejmo i Joanna Frączak-Müller.

Z kolei trzecie kryterium odwołuje się do skali przestrzeni poddawanej działaniom rewitalizacyjnym. Przyjęcie szerokiej perspektywy zakłada możliwość odwołania się do zagranicznych realiów, stanowiących (przynajmniej potencjalnie) punkt odniesienia dla starań podejmowanych w kraju. Odniesienia do zagranicznych przykładów obecne są przede wszystkim w opracowaniach Aleksandry Jadach-Sepioło, konfrontującej kluczowe projekty zagraniczne z praktykami krajowymi i Andreasa Billerta, poddającego analizie uwarunkowania rewitalizacji w Niemczech.

Prezentowany tom wzbogacają ponadto prace akcentujące szerokość zakresową pojęcia rewitalizacji, tym samym wychodzące poza tradycyjny obszar analiz. Chodzi tu o opracowanie Artura Kinala prezentujące ustalenia dotyczące badań nad audiosferą jako nowej perspektywy badawczej. Z kolei Magdalena Pokrzyńska, stawiając pojęcie rewitalizacji w centrum swych zainteresowań, łączy je z wymiarem antropologicznym, akcentując pojęcia kultury, tradycji i czasu. Tym samym nadaje ona praktykom rewitalizacyjnym cenny, kulturowy wymiar.

Dopełnieniem wspomnianych wyżej opracowań są analizy odbiegające teoretycznie i zakresowo od zagadnień rewitalizacyjnych, odwołujące się do odmiennych problemów. Teksty Beaty Trzop i Magdaleny Witkiewicz (analiza koncepcji *life long learning* w kontekście aktywizacji zawodowej kobiet), Elżbiety Opiłowskiej (problematyka granicy analizowana przez pryzmat opinii publicznej) oraz Viktorii Bene (analiza zagrożeń płynących z Internetu) dostarczają nam istotnej wiedzy o świecie współczesnym. Ich obecność uzasadnia ważność podjętej tematyki oraz kompetencja autorów w poruszanych zagadnieniach.

Jerzy Leszkowicz-Baczyński